

Związek Rzemiosła Polskiego

ul. Miodowa 14, 00-246 Warszawa, tel. +48 22 50 44 200, fax. +48 22 50 44 220, www.zrp.pl, zrp@zrp.pl

NO-II-ASR/1/3/2012

Warszawa, 2 lutego 2012 r.

Pani dr Hanna Świątkiewicz-Zych
Dyrektor Departamentu Rynku Pracy
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

Związek Rzemiosła Polskiego, w nawiązaniu do pisma znak: DRP-IV-6106-4-TR/12, dziękuje za przekazanie Komunikatu: Inicjatywa „Szanse dla młodzieży”, który stał się przedmiotem naszej szczególnej analizy. Organizacja rzemiosła – jako przedstawiciel interesów rzemieślników, pracodawców i pracowników młodocianych oraz reprezentatywny partner społeczny od lat aktywnie działa na rzecz tworzenia polityki sprzyjającej zatrudnianiu osób młodych. Te wieloletnie doświadczenia wskazują, iż do kreowania takiej polityki, zwłaszcza na poziomie ogólnokrajowym niezbędne jest tworzenie odpowiedniego klimatu i działania w szerszym kontekście, tj. także europejskim. Konieczność taka zachodzi w szczególności w kwestiach tak newralgicznych, jak bezrobocie i zatrudnianie młodzieży.

Udział rzemiosła i jego organizacji jest widoczny na wszystkich szczeblach dialogu społecznego - od regionalnego po europejski. Biorąc pod uwagę przedmiot Komunikatu i chociażby kilka ostatnich miesięcy warto przytoczyć tutaj organizację wspólnej konferencji łódzkiego Obserwatorium Rynku Pracy dla Edukacji i Izby Rzemieślniczej w Łodzi w dniu 28.09.2011 r. nt potrzeb kadrowych i oczekiwań rzemiosła i przedsiębiorców wobec pracowników w woj. łódzkim (rekomendacje z konferencji w załączeniu). Ponadto przedstawiciel Związku Rzemiosła Polskiego w dniu 2.12.2011r. uczestniczył w spotkaniu zainicjowanym przez wiceminister Czesławę Ostrowską z przedstawicielami głównych organizacji pracodawców nt rozwiązań sprzyjających zatrudnianiu osób bezrobotnych, zwłaszcza młodych. Związek przedstawił na piśmie propozycje środowiska, które następnie zostały przekazane również Sekretarzowi Generalnemu Europejskiej Unii Rzemiosła oraz Małej i Średniej Przedsiębiorczości (UEAPME) na potrzeby spotkania z Przewodniczącym KE Jose Manuelem Barroso w dniu 23.01.2012 r. Spotkanie przewodniczącego Barroso z przedstawicielami europejskich partnerów społecznych poświęcone było właśnie treści Komunikatu: Inicjatywa „Szanse dla młodzieży”. Poglądy środowiska w zakresie

problematyki kształcenia na potrzeby rynku pracy prezentujemy także na forum Komitetu Doradczego ds. Kształcenia Zawodowego przy KE (ACVT) oraz w Radzie Zarządzającej CEDEFOP. Znając szeroki kontekst procesu tworzenia tego Komunikatu z dużym zainteresowaniem dokonaliśmy analizy ujętych tam treści i propozycji.

Z zadowoleniem przyjmujemy fakt, iż zaprezentowane w Komunikacie poglądy, zwłaszcza w zakresie propozycji 3.2. *Innowacyjne koncepcje wspierające przejście od kształcenia do zatrudnienia* - w tym uczenie się w miejscu pracy – w pełni odzwierciedlają głoszone przez ZRP oczekiwania środowiska rzemieślniczego.

Rzemieślnicy oraz organizacje rzemiosła od dziesięcioleci uczestniczą w przygotowaniu zawodowym młodzieży na potrzeby rynku pracy – promują i wspierają proces kształcenia w zakładzie pracy – z poszanowaniem praw pracowników młodocianych. Dzięki takiej formie nauki zawodu uczniowie – pracownicy młodociani nabywają niezbędne doświadczenie w realnym środowisku pracy. Nauka zawodu w procesie pracy pozwala na poznawanie zasad prowadzenia działalności gospodarczej i zdobywanie miękkich kompetencji dotyczących komunikacji i współpracy z klientami oraz dostawcami. Nie sprzyja temu lub wręcz niemożliwe jest to w przypadku nauki zawodu w pracowniach szkolnych lub na warsztatach. Na takiej formule wiążącej naukę w szkole i u pracodawcy opiera się przemienne kształcenie w rzemiośle (nazywane w Komunikacie „dwutorowym”), coraz szerzej stosowane także przez inne podmioty w Polsce (obejmuje około 52% uczniów ZSZ, ale jego procentowy udział znacznie spada w zestawieniu całościowym kształcenia zawodowego w naszym kraju, a więc z technikami i szkołami policealnymi).

Prezentowana powyżej forma nauki zawodu jest znacznie efektywniejsza od wyłącznie szkolnej formuły edukacji, a o fakcie tym może świadczyć przytaczana w Komunikacie statystyka dotycząca bezrobocia młodzieży, z której jasno wynika, iż najmniejsze wartości przybiera ono w Austrii, Holandii oraz Niemczech, a więc w krajach, gdzie tradycyjnie i szeroko stosowany jest dualny system kształcenia zawodowego.

Taką korelację dostrzega m.in. Prof. M. Kabaj (zob. *System kształcenia zawodowego i kierunki jego doskonalenia w warunkach integracji i wzrostu konkurencyjności*, Warszawa, 2010), ale także i inni badacze obszaru efektywności edukacji i zatrudnienia, również z obszaru spoza Europy.

Naukowcy z Uniwersytetu w Sydney - starając się znaleźć sposób na ograniczenie negatywnych skutków kryzysu, zwłaszcza wśród młodzieży - podjęli pionierskie badanie nad wpływem funkcjonowania (lub braku) systemu kształcenia przemiennego na poprawę sytuacji zatrudnieniowej (w dobie kryzysu!) w UE i USA (zob. J. Buchanan, M.

Jakubauskas, H. Schultz, *From Preserving to Renovating Australian Apprenticeships: Insights from recent international experiences*, University of Sydney, 2009). Na podstawie wyników ich badań (zob. także *Panorama. Using tax incentives to promote education and training*, CEDEFOP, 2009 oraz raporty referencyjne poszczególnych krajów UE) można stwierdzić, że kraje, w których działa system dualny, postrzegają go jako skuteczne narzędzie w rozwiązywaniu problemów rynku pracy. Dlatego też, wprowadzają dodatkowe ułatwienia dla pracodawców, aby w większym stopniu angażowali się w edukację zawodową młodzieży np.: przechodząc z systemu ulg podatkowych na bezpośrednie dofinansowanie, przypadki Austrii i Danii. W kilku innych krajach, gdzie system ten nie funkcjonował, dokonano jego wdrożenia – systemowo lub w formie pilotażu (Szwecja, Węgry, Irlandia i w pewnym zakresie w Stanach Zjednoczonych).

System kształcenia przemienneho i upowszechnianie form praktycznej nauki zawodu w pełni odpowiadają wszystkim czterem głównym obszarom wskazanym (do działań) w Komunikacie, tj.:

- Zapobieganie zjawiskom przedwczesnego kończenia nauki szkolnej (zdaniem amerykańskiego noblisty prof. G. Beckera system kształcenia dualnego w rzemiośle jest również skuteczną formą ponownego włączenia społecznego takiej młodzieży – zob. *Ekonomia życia*, Gliwice 2006, s.100-103)
- rozwijanie umiejętności, które są istotne dla rynku pracy – w tym kontekście należy bardziej zadbać o promowanie kształcenia zawodowego, zarówno realizowanego w ZSZ, jak i technikach, dzięki czemu w przyszłości będzie można spodziewać się większej liczby kandydatów na politechnikach (a przecież coraz poważniejszym wyzwaniem staje się dla naszego kraju lawinowy przyrost absolwentów humanistycznych kierunków studiów)
- wspieranie pierwszych doświadczeń zawodowych i zdobywanie kwalifikacji w trakcie pracy (fakt istnienia od wieków systemu kształcenia czeladników w zakładach rzemieślniczych na ziemiach polskich – pomimo licznych zmian ustrojów i systemów politycznych – jest w tym względzie wielce wymowny)
- dostęp do rynku pracy i zdobycie (pierwszej) pracy - pozostaje w zgodzie z poprzednim komentarzem, przyznać jednak należy, iż znaczną rolę do odegrania mają tutaj staże i praktyki, gdzie niejednokrotnie absolwent lub uczeń mają po raz pierwszy kontakt z pracodawcą i zakładem pracy. Najważniejsza w tym kontekście jest realizacja programu, która powinna faktycznie wpłynąć na zdobycie wiedzy i umiejętności, a co za tym idzie zwiększenie szans na zatrudnienie.

Odnosząc się natomiast do kolejnej propozycji ujętej w Inicjatywie, tj. *3.1. Intensywniejsze wykorzystanie EFS na cele wspierania zatrudniania młodzieży*, uważamy, że dużą rolę w zakresie popularyzacji i efektywności korzystania z tych środków mają instytucje pośredniczące i zarządzające poszczególnych państw. Na podstawie doświadczeń organizacji rzemiosła w realizacji szeregu projektów finansowanych z EFS z niepokojem stwierdzamy, że ww. instytucje niejednokrotnie nadmiernie biurokratyzują procedury utrudniając aplikowanie o środki i realizację części merytorycznej projektów, w tym tych wiążących się z zatrudnianiem. Bardzo ważne jest naszym zdaniem, aby zostały podjęte określone działania ze strony KE zalecające krajom członkowskim uproszczenie procedur w tym zakresie i wprowadzenie jednolitego systemu dla wszystkich państw członkowskich w nowym okresie programowania w latach 2014-2020.

W naszej ocenie zdecydowanie bardziej przyjazne procedury dominują w projektach realizowanych na zlecenie KE. Korzystając z takiej możliwości ZRP realizuje (jako partner) w projekcie „Euroapprenticeship” wizję budowy platformy współpracy podmiotów z całej Europy zainteresowanych zwiększaniem mobilności uczniów odbywających naukę zawodu w formie przemiennej (co wpisuje się w założenia propozycji *3.3. wspieranie mobilności młodych na rynku pracy*). W ciągu dwóch lat realizacji projektu udało się zaangażować do współpracy kilkanaście izb i szkół rzemieślniczych, dzięki czemu zintensyfikowano współpracę i wymianę młodzieży z partnerskimi organizacjami m.in. z Francji, Hiszpanii i Włoch.

Takie inicjatywy są dobrym uzupełnieniem działań systemowych, realizowanych na bieżąco przez Fundację Rozwoju Systemu Edukacji, która w oparciu o ZRP utworzyła 16 krajowych punktów kontaktowych Programu Leonardo w izbach rzemieślniczych. Ukoronowaniem wspólnych wysiłków ZRP i FRSE jest finalizacja uzgodnień z resortem edukacji w kwestii suplementu Europass do świadectw czeladniczych i dyplomów mistrzowskich (analogicznie do dokumentów wydawanych przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne).

Jednym z głównych aktorów wpływających na strukturę edukacyjną w Polsce jest Ministerstwo Edukacji Narodowej, które realizując założenia własnych projektów systemowych – opartych w dużej mierze na niesprawdzonych w polskich warunkach założeniach naukowych (teoretycznych) konsekwentnie wprowadza od ubiegłego roku zdecydowane zmiany w obrębie struktury kształcenia zawodowego. Na dzień dzisiejszy trudno przewidzieć efekty nowego podejścia do stworzonych właśnie podstaw

programowych, czy też zwiększenia autonomii dyrektorów w zakresie tworzenia szkolnych programów nauczania i poszanowania dla zachowania takiego wymiaru praktycznej nauki zawodu, który będzie umożliwiał uczniom -pracownikom młodocianym odbywanie zajęć praktycznych u pracodawcy we właściwym wymiarze godzinowym. Te kwestie wymagają sprawdzenia w praktyce, monitoringu i okresowej oceny dokonanej przez przedsiębiorców, a więc przyszłych „odbiorców” tak przygotowanej młodzieży.

W dobie spowolnienia gospodarczego w tym względzie należy mieć w świadomości także względy ekonomiczne, które mogą faktycznie ograniczać możliwości dyrektorów w efektywnym kształceniu zawodowym - realizacja kształcenia ogólnego jest znacznie tańsza. Po analizie przedmiotowego Komunikatu spodziewamy się zacieśnienia współpracy pomiędzy resortami odpowiedzialnymi za kształcenie młodych osób i kreowanie optymalnych warunków na rynku pracy do ich zatrudniania. Zapewnienie pracy dla tych osób powinno być dla wszystkich członków Trójstronnej Komisji ds. Społeczno-gospodarczych jednym z priorytetów. W naszej ocenie Komunikat podsumowuje ważny etap dyskusji nad przyszłością (także polskiej) młodzieży i dowodzi konieczności efektywniejszego powiązania polityki edukacyjnej z potrzebami rynku pracy. W tym kontekście postulujemy o przeznaczenie większej puli środków na przeprowadzanie cyklicznych badań absolwentów poszczególnych typów szkół (regionalnych i ogólnokrajowych) uwzględniające nie tylko rodzaj szkoły, jaką ukończył absolwent, ale także w jakiej formule odbywał przygotowanie praktyczne do zawodu. Zasadne jest tworzenie i wzmacnianie obserwatoriów rynku pracy, a także zapewnienie na dalsze lata utrzymania systemu kształcenia pracowników młodocianych wspieranego ze środków Funduszu Pracy (pozostającego wciąż z nadwyżką), niezależnie od koniunkturalnych uwarunkowań. Jako partner społeczny jesteśmy zawsze gotowi do dalszej dyskusji nad przyszłością osób młodych, niezależnie od poziomu wykształcenia, jaki posiadają.

/.../

|